

Risale-i Nur: Azrail Aleyhisselam

İnsanların eline terhis tezkeresini verip, vazifelerinin bittiğini, imtihanlarının sona erdiğini, artık mükafat-mücazat zamanının geldiğini haber veren, Azrail Aleyhisselamdır. Dört büyük melekten birisidir. Kur'an-ı Kerim'de, "canınızı alacak, Rabbinize döndürüleceksiniz", ifadeleriyle Azrail Aleyhisselama işaret edilmiştir. (Secde Suresi, 11) Bir başka ayette de birinin ölüm vakti geldiğinde elçilerinin yani görevli meleklerin can aldığı ve vazifelerinde kusur etmedikleri bildirilerek, her şeyin tasarrufunun Yaratıcının elinde olduğuna işaret edilmektedir. (En'am Suresi, 61)

Ölüm meleği tabiri Secde suresinde tekil olarak kullanılmışken, En'am suresinde çoğul olarak kullanılmıştır. Bu tabirlerden hareketle müfessirler tarafından, Azrail'in canları almakla görevli melekler topluluğunun reisi olduğu, çok sayıda yardımcısı olan büyük melek olarak tefsir edilmiştir. (Ahmet Saim Kılavuz, "Azrail", TDVİA. IV. s. 351)

İnsanların canını almakla vazifeli meleğin tek olup olmadığı Risale-i Nur'da da işlenmektedir. Meleklerin insanlar gibi bir suretle inhisar altına alınmadığı, nurani olmaları hasebiyle müşahhas oldukları zamanda bile çokluk şeklinde olabildikleri, insani bir şekilde düşünülmemeyeceğine işaret edilerek, "Hazret-i Azrâil Aleyhisselâm, kabz-ı ervâha müekkel olan melâikelerin nâzırındır", denilmektedir. (Mektubat, s. 336) Bu ifadelerden sonra konuyla ilgili olarak üç görüşün sıralandığını görüyoruz.

Birinci görüşe göre; herkesin ruhunu Azrail Aleyhisselam almaktadır. Nurani olması hasebiyle güneşin bir anda bir çok aynada görülebildiği gibi, Azrail Aleyhisselam da bir anda bir çok yerde görülebilir ve buna bir engel yoktur. Yani bir anda çok kişinin ruhunu alabilir. Burada aynanın kabiliyetine göre meleğin timsali, görüntüsü de farklı olabilmektedir.

İkinci görüşe göre; diğer büyük melekler gibi Azrail Aleyhisselamın da kendi nevinden ve kendine benzer tarzda çok sayıda yardımcısı vardır ve kendisi bunların nazırındır. Yardımcı melekler yaratılmışların çeşitlerine göre farklı farklıdır. Dolayısıyla salih amel sahibi olanların ruhunu teslim alanla kötülerin ruhlarını alanlar başkadırlar. Bu meyanda Kur'an-ı Kerim'de "Yemin olsun kafirin ruhunu ta derinliklerinden şiddetle söküp alanlara ve müminin ruhunu kolaylıkla alanlara." (Naziat, 1-2) ifadeleri yer almaktadır. Ölüm melekleri, kötülüklerden korunup ilahi emir ve yasaklar doğrultusunda yaşayan müminlerin ruhlarını alırken şefkat ve nezaket ile hareket ederek onlara selam verirler. Kötülük işleyip zulmedenlerin ruhlarını aldıkları zaman ise, yüzlerine ve arkalarına vurarak onlara karşı sert ifadeler kullanırlar.

Üçüncü görüş; "Bazı melaikeler var ki, kırk bin başı var; her başında kırk bin dili var. Demek, seksen bin gözü dahi var. Her bir dilde, kırk bin tesbihat var", hadisine dayanır. Melekler, göz önündeki alemde mevcut çeşitlere göre vazifeli olduklarına göre ruhlar aleminde onların tespihlerini temsil ediyorlar. Mesela, Küre-i Arz, içindekilerle beraber Cenab-ı Hakk'ı tespih ediyor. Canlı cansız sayısız mevcudatın olduğu, her taifenin, her türün çok sayıda fertleri (sadece sinek taifesinin çok çeşitleri) bulunduğundan, o oranda vazifeli melekler, Cenab-ı Hak tarafından halk edilmiştir. Kainat bir

olmakla beraber sayısız tür ve canlıların başları, gözleri olduğu göz önüne alındığında yukarıda sözü edilen hadis daya iyi anlaşılmaktadır. Adeta kainatın binler başı ve bu binler başında bulunan gözlerin, dillerin mevcudiyeti daha iyi anlaşılır. Bunlardan ötürü de, Azrail Aleyhisselamın her ferde yönelik bir yüzü ve bakan gözü vardır. (Mektubat, s. 336-337)

Sıralanmış bulunan bu üç görüş ve bunların Azrail Aleyhisselam ile ilgili sayısal açıklamaları birbirini tamamlar mahiyette olup, birbirine zıtlık teşkil etmemektedir. Azrail Aleyhisselam ile ilgili çok ilginç hadiselerden birisi de Musa Aleyhisselam ile aralarında cereyan eden hadisedir. Yani hadisi şeriflerde anlatılan tokat atma olayıdır. Rivayetlere göre, ruhunu teslim almak üzere gelen ölüm meleğini karşısında gören Musa Aleyhisselam, “şimdi sırası mı, daha yapacak işlerim var,” mealinde karşılık vererek ona tokat atar. Bu hareketiyle ölüm meleğini tahkir etmemiş, peygamberlik vazifesinin devamını arzu ettiği ve hizmetine set çekildiği için böyle bir karşılık vermiştir.

Risale-i Nur, tokat olayına açıklık getirmiştir. Yukarıda aktarılan görüşlerle birlikte Azrail Aleyhisselam ve yardımcıları ile ilgili açıklamalarla, bu konuya da temas edilmektedir. Musa Aleyhisselamın karşısına çıkan, güneşin aynadaki misali örneğinde olduğu gibi, Azrail Aleyhisselamın kendisi değil onun görüntüsüdür, suretinin misalidir. Böyle olunca, tokat Azrail Aleyhisselamın kendisine değil, nurani görüntüsüne yöneliktir. Bunun yanında, çok sayıda yardımcıları bulunduğundan, yine tokat kendisine değil yardımcılarından birisine yönelmiştir. Hakikatte Azrail Aleyhisselamın bizzat kendisine, hakiki şekline, asıl mahiyetine tokat atılmamıştır. (Mektubat, s. 335-337)

İnsanoğlu dünyaya ilk defa geldiği zaman belki de rahatının bozulduğuna binaen ağlayarak yeni hayatına başlar. Dünya hayatı bir çeşit ağlamayla ve şikayetle başlar. Oysa ki, ayrılırken de arkada bıraktıklarının ağlamalarıyla uğurlanır. Halbuki zahiri bir ayrılık görünmekle beraber gerçekte ayrılık yoktur. Yok olmaya mahkum alemde ebedi aleme, eski dost ve akrabalara kavuşmaya vesiledir. Hakiki vatana gitmeye vesile bir bilettir. Dünya zindanından cennet bostanlarına gidiştir. Vazifeyi bitirip Rahman ve Rahim olan Allah'ın huzuruna ücret almak için bir çıkıştır. Hayatın zorluklarından ve külfetinden kurtuluştur. Bu açıdan bakıldığında, hem ölümün hem de Azrail Aleyhisselamın vekaleten yaptığı işin ne kadar büyük bir rahmet olduğu çok iyi anlaşılmaktadır. Zahmetten rahata gidilmeye vesile olacak bir teskere bileti ve bileti getireni memnuniyetle karşılamak gerekir. Ölümü ağlayarak değil, gülererek karşılamak ve bu şekilde Cenab-ı Hak'ın huzuruna çıkmak en doğru olanıdır.

Cenab-ı Hak, hikmetine binaen bazı şeyleri kudretine perde yapmıştır. Bu perdelerden birisi de ölüm meleğinin olmasıdır. Azrail Aleyhisselam Cenab-ı Hak'a demiş ki: “Kabz-ı ervah vazifesinde Senin ibâdın benden şekva edecekler. Benden küsecekler.”

Cenab-ı Hak, lisan-ı hikmetle ona şu cevabı vermiş: “Seninle ibâdımın ortasında musibetler, hastalıklar perdesini bırakacağım. Tâ şekvaları onlara gidip sana küsmesinler.” (Mesnevi-i Nuriye, s. 13) Ruhun alınması sırasında zahiren merhametsiz görünen ve rahmetin kemaline uygun düşmeyen bazı hallere merci olmak için bu memuriyete nazır olan Azrail Aleyhisselam, hakikatte İlahi kudrete sadece bir perde hükmündedir. Bu sebeptendir ki, nazarlar; hastalıklara, musibetlere, afetlere, kazalara yönelmekte ve Azrail Aleyhisselam bu arada unutulmaktadır. Netice itibariyle de insanların nazarında büyük meleğe karşı herhangi bir kırgınlık olmamaktadır.

Azrail Aleyhisselam, aslında çok ulvi bir vazifeyi yerine getirip İlahi rahmete vesile olduğu halde, herkes her şeyin hakiki güzelliğini göremediğinden, görünürde şer ve noksan olan kainattaki olaylardan, ölümlerden dolayı direk Allah'tan şikayetçi olmamaları, rahmetini itham etmemeleri için ölüm meleği perde yapıldığı gibi, kullarının da Azrail Aleyhisselam'a (aslında haksız olarak) küsmemeleri için hastalıklar perde yapılmıştır.

İmanın şartlarından bir tanesi meleklere imandır. Çünkü, insanın en çok üstüne titrediği ve korumaya çalıştığı serveti canıdır, ruhudur. Her zaman onu kaybetmenin korkusunu yaşar. İşte bu noktada meleklerin varlığı insana büyük bir huzur verir. Bu yolla Azrail Aleyhisselama teslim edilen ruh, ebedileştiği ve emin ellere gittiği gibi, insan bu ağır yükten de kurtulmuş olur. Ruha dayanan cesedin harap olmasının da ehemmiyeti yoktur. “Ceset ruha dayanır, ayakta kalır. Ruh ise bizâtihi kaimdir. Ceset harap olursa daha ziyade serbest olur, melek gibi göğe uçar.” (Barla Lahikası, s. 142)